

VALO

3 | 2023

**Lapsenuskoa ja
erikokoisia ihmeitä
jouluaiheisissa
lastenkirjoissa s. 12–13**

**Ensimmäinen joulu
Väentuvassa s. 14**

Tässä lehdessä

- 3 **Pääkirjoitus**
- 4–5 **Joulunajan tapahtumat**
- 6–7 **Nokialainen taiteilija**
Osmo Rauhala on suunnitellut Suomen Piipiaseuralle tämän vuoden joulukortin
- 8–9 **Legendojen mukana seimen luo**
- 10 **Kolme Mariaa**
- 11 **Kirkkovaltuutettu Pia Laaksonen rakastaa joulua**
- 12–13 **Lapsenuskoa ja erikokoisia ihmeitä jouluaiheisissa lastenkirjoissa | Dosentti, filosofian tohtori Päivi Heikkilä-Halttusen joulukirjavinkit**
- 14 **Väentuvan ensimmäinen joulu**
- 15 **Joulun kasvot**
- 16 **Musiikin matkassa kohti joulua**

Lastenohjaaja
Maria Launiemi s. 10

Kirkkovahtimestari
Maria Wallin s. 10

Palveluvastaava
Maria Poso s.10

Rauhan Ruhtinas

Joulun sanoma muistuttaa minua rakkauden, rauhan ja siltojen rakentamisen tärkeydestä. On helppoa ajautua tilanteeseen, jossa valitsen tiukasti puoleni, enkä enää kykene näkemään toisen osapuolen kokemusta. Näin voi käydä ihmissuhteissa, tai jopa kansojen välillä. Rauha voi kuitenkin syntyä ainoastaan silloin, kun olen valmis kohtaamaan toisen ihmisen tilanteen ja kokemusmaailman silmästä silmään, ilman kapeakatseisuuden rajaamaa näkökenttää.

”Kansa, joka pimeydessä vaeltaa, näkee suuren valon.” Näin luvataan usein jouluevankeliumin yhteyteen liitettyssä Jesajan kirjan kohdassa.

Jouluevankeliumin kontekstissa tuo valo on tietenkin Jeesus. Jumala, joka syntyy keskelle yötä, pimeään talliin. Kaikkivaltias, joka luopuu mahtavuudestaan ja valitsee heikkouden, jotta voisi olla meidän keskeisimmämme ja nähdä maailman meidän silmillämme.

Joulun sanoma on sanoma äärettömästä rakkaudesta. Joulun sanoma on sanoma rauhasta, jonka Jumala halusi rakentaa meidän kanssamme. Joulun sanoma haastaa myös meitä rakastamaan ja rakentamaan rauhaa. Jeesus on Valo. Jeesus on Rauhan Ruhtinas. Miten minä loistan valoa ja rauhaa ympärilleni?

Ville Järvinen, kirkkoherra

”

Nöyryys ja hiljaisuus on valtasi salaisuus. Voimalla, väkivallalla et tahdo hallita. Uskomme vahvista, luo tiellemme valoa, johdata elämään rikkaaseen, rauhaan ja hyvyYTEEN.

VIRSIKIRJA 15:3

”

VALO

3 / 2023

NOKIAN SEURAKUNTA

Päätoimittaja: Ville Järvinen,
ville.jarvinen@evl.fi, 040 585 9074
Vastaava toimittaja: Anu Heiskanen,
anu.heiskanen@evl.fi, 050 430 7166

Seuraava Valo ilmestyy 21.3.2024

Seurakuntatoimisto, Valkamankatu 2 A
Avoinna ma, ti ja to klo 9–13, 03 280 4111
nokian.seurakunta@evl.fi,
Verkkosivusto: nokianseurakunta.fi

Diakonian päivystyspuhelin:
046 922 9058 ma–ke klo 9–11

Joulunajan tapahtumat

MESSUT, JUMALANPALVELUKSET JA HARTAUDET

Nokian kirkko

Tuomaan päivä 21.12.

- klo 18 ehtoollishetki lyhtyjen valossa

Jouluaatto su 24.12.

- klo 11 perheiden jouluhartaus
- klo 14 perheiden jouluhartaus
- klo 15 ruotsinkielinen jouluaaton hartaus
- klo 17 jouluaaton hartaus
- klo 21–23 kirkko avoinna hiljentymistä varten
- klo 23 jouluyön messu

Joulupäivä ma 25.12.

- klo 10 joulukirkko

Tapaninpäivä ti 26.12.

- klo 10 messu

Uudenvuodenaatto su 31.12.

- klo 10 messu

Uudenvuodenpäivä ma 1.1.

- klo 18 iltamessu

Loppiainen la 6.1.

- klo 10 messu

Pinsiön kirkko

Jouluaatto su 24.12.

- klo 15.30 jouluaaton hartaus

Joulupäivä ma 25.12.

- klo 12 joulukirkko

Pitkäniemen kirkko

Jouluaatto su 24.12.

- klo 9 jouluaaton hartaus

Siuron kirkko

Jouluaatto 24.12.

- klo 14 jouluaaton hartaus

Joulupäivä 25.12.

- klo 10 joulukirkko

Viattomien lasten päivä to 28.12.

- klo 18 enkelikirkko

Suoniemen kirkko

Jouluaatto su 24.12.

- klo 16 jouluaaton hartaus

Joulupäivä ma 25.12.

- klo 12 joulukirkko

Tottijärven kirkko

Jouluaatto su 24.12.

- klo 14 jouluaaton hartaus

Joulupäivä ma 25.12.

- klo 10 joulukirkko

KONSERTIT

- Ti 28.11. "Ilon hetkiä" Suoniemen kirkko klo 18.30. **Tanja Lamminmäki, Anu ja Leevi Mattila, Janne Raappana, Niina Wunsch Linkki, Nappu Komsu ja Katri Rehström.** Vapaa pääsy, käsiohjelma 20 € ovelta klo 17.45 alkaen tai ennakkoon www.aamulehti.fi/menokone. Sarkolan Ilo ry:n järjestämän konsertin tuotto ryhmäperhepäiväkoti Pikkupeuralle.
- Su 3.12. "Laulaen hiipii hiljaisuus" Nokian kirkko klo 17. Nota Bene Nokia. Vapaa pääsy, käsiohjelma 20 €.
- La 9.12. "Tyyni on ilta jääpuvussaan" Siuron kirkko klo 18. **Helena Mäntylä** (mezzosopraano), **Maila Böhm** (piano) ja **Olivia Ojanen** (viulu). Vapaa pääsy, käsiohjelma 5 €.
- Su 10.12. "Rauhaa, vain rauhaa" Nokian kirkko klo 18. Nokian työväen mieskuoro. Vapaa pääsy, käsiohjelma 10 €. Kuoro lahjoittaa 20 % ohjelmatoivoista Kirkon Ulkomaan avun kautta Lähi-idän hädänalaisten hyväksi.
- To 14.12. "Hankien kätkemää" Nokian kirkko klo 19. Mieskuoro Euga ja Kankaantaan musiikki- luokkien kuoro. Vapaa pääsy, käsiohjelma ovelta 30 €, opiskelijat, eläkeläiset 20 €. Ennakkoon Kankaantaan musiikkiluokilta ja Kukkaputiikista 25 €, opiskelijat, eläkeläiset 15 €.
- Ke 20.12. "Rakas joulu" Nokian kirkko klo 19. **Aarne Pelkonen** (baritoni), **Miika Vintturi** (piano), **Anssi Salminen** (viulu, kitara ja mandoliini), **Ville Herrala** (kontrabasso). Liput 35 € Lippu.fi tai tuntia ennen konserttia ovelta.

Kauneimmat JOULULAULUT

- to 30.11. Pitkäniemen sairaalakirkko klo 18
- pe 8.12. Tehdassaaren kahvila klo 18
- su 10.12. Tehdassaaren kahvila klo 15
- ma 11.12. Pinsiön kirkko klo 18
- ti 12.12. Lasten Kauneimmat Joululaulut Linnavuoren seurakuntatalo klo 18
- ke 13.12. Kulmakivi klo 14
- to 14.12. Siuron Koskibaari klo 18
- to 14.12. Vihnustulet Vihnusjärven ranta klo 19, makkaraa, mehua ja joululauluja
- pe 15.12. Siuron Koskibaari klo 18
- su 17.12. Lasten Kauneimmat Joululaulut Nokian kirkko klo 15
- su 17.12. Suoniemen kirkko klo 15
- su 17.12. Tottijärven kirkko klo 17
- su 17.12. Siuron kirkko klo 17
- su 17.12. Nokian kirkko klo 18
- ke 20.12. Maatian pappilan piha klo 18
- la 6.1. Vielä kerran Kauneimmat Joululaulut Nokian kirkko klo 16, Tampere Gospel Bigband ja Gospelkuoro Sarastus

LISÄKSI

- To 14.12. vapaaehtoistoiminnassa mukana olevien joulujuhla Urhatussa klo 17–19.30. Ilmoittautumiset 5.12. mennessä Kulmakiveen: 050 570 4800.
- Su 28.1. Majataloilta Nokian kirkossa klo 18. Rennossa ja tunnelmallisessa illassa on musiikkia, sanaa, rukousta ja pientä iltapalaa. Vieraana tamperealaislähtöinen laulaja-lauluntekijä **Peter Joukainen** vaimonsa **Lauran** kanssa. Mukana myös Majatalo Houseband ja Gospelkuoro Sarastus.
- **UUTTA!** Avoin raamattupiiri kaikille, joita Raamattuun tutustuminen porukassa kiinnostaa. Kulmakivessä joka toinen tiistai klo 18, alkaen 16.1. Valmiita vastauksia ei tarjoilla eikä edellytetä, vaan yhdessä pohditaan avoimessa ilmapiirissä. Vetäjänä **Anneli Gregorwich**. Lisätietoja Sanna Vuorela: 040 653 1146.

Taide ja tiede kohtaavat Osmo Rauhalan Suomen Pipliaseuralle suunnittelemassa joulukortissa

Äiti kantoi minua, kun olin pieni. Minun tehtäväni oli kantaa äitiä hänen viimeisinä aikoinaan. Se, miten äiti kohtasi kuolemansa, kertoi paljon hänen uskostaan. Hän sai uskosta voimaa ja vahvuutta. Sellaiseen voimaan minäkin haluan uskoa, kertoo nokialainen taiteilija Osmo Rauhala, joka on kuvittanut Suomen Pipliaseuran tämän vuoden joulukortin.

Auki avattavan kortin etuosassa on kaksoispiste, kuin kahvat aukaisemassa oven tulevaisuuteen.

–Taustalla on äitini siunanneen papin ajatus, että elämän päätepiste ei ole piste, vaan kaksoispiste, portti uuteen, Rauhala avaa symboliikkaa.

Kun joulukortin taittaa auki, pisteiden tilalle ilmestyvät paratiisin linnut. Keskellä olevaa kuvaa kehystää jouluevankeliumin kertomus Vapahtajan syntymästä.

Pyhät kuvat ja niiden symboliikka ovat Rauhalle tuttua: muun muassa Pitkänniemen sairaalakirkon, Pinsiön kirkon ja Pyhän Olavin kirkon alttareilla voi nähdä taiteilijan tuotantoa. Rauhala kasvoi kristinuskoon äidin ja isän esimerkin kautta.

–Isäni koki kaksi sotaa ja haavoittui molemmissa. Isä ei koskaan puhunut sodasta, mutta hänen kanssaan palvelleet sotilaat tunnistivat minut lehtikuvista. He ottivat minuun yhteyttä ja kertoivat, kuinka rintamalla isä rauhoitti itsensä rukouksella. Rukous antoi luottamusta kaaoksen keskellä, Rauhala kertoo Siurossa kotitilallaan, jota hänen sukunsa on pitänyt sukupolvien ajan. Viljelysalaa on hieman yli 100 hehtaaria ja lampaita 250.

Kesäisin Rauhala tahkoo luomutilalla jopa 20-tuntisia työpäiviä karitsoinnista ja touko-

töistä syyskesän sadonkorjuuseen. Talvisin taiteilija työskentelee New Yorkin ateljeessaan. Perhe seuraa mukana, ja ensi vuonna nuorin tytär aloittaa lukion uudella mantereella.

Taiteeseen inspiraatio luonnosta

Eläimet ovat toistuva teema Rauhalan teoksissa. Piplian joulukorttiin ikuistettu peura löytyy myös Pyhän Olavin ja Pinsiön kirkkojen alttaritauluista. Inspiraatio tuli New Yorkista.

–Kun lähdin ensimmäistä kertaa pois sukutilalta, suhde lapsuuden luonnonmaisemiin muuttui nostalgiseksi. Peura oli kodin metsistä tuttu eläin, mutta mystisempi kuin kotieläimet. Esteettisesti kaunis eläin on tuttu myös varhaiskristillisistä kuvista: se kuvastaa janoa Jumalan luokse. Minun piti matkustaa New Yorkiin asti ymmärtääkseni tämä, Rauhala naurahtaa.

Peura on kuvallinen viittaus Raamattuun, psalmiin 42: *”Niin kuin peura janoissaan etsii vesipuroa, niin minä kaipaan sinua, Jumala.”*

Rauhalan jouluun on kuulunut ajanvietto perheen kanssa.

–Lapsuuteni jouluissa jokapäiväinen työ pysähtyi hetkeksi, vain pakolliset lypsyt hoidettiin. Puutyöt oli tehty valmiiksi ja vaihdettu puhtaat liinavaatteet. Sisarusten, vanhempien ja isovanhempien kanssa oli kerrankin aikaa leikille ja saduille. Edelleen vietän joulua perheen kanssa. Haemme lasten kanssa kuusen metsästä aattona ja sulavan kuusen tuoksu leviää tupaan. Laitan kuusen latvaan tähden kuten isäni teki aikoinaan, Rauhala kuvailee.

Perhe on keskeinen teema myös Rauhalan suunnittelemassa joulukortissa.

–Isä-peura on ikään kuin vartioimassa portilla, ja kortin avattua suojasta löytyy äiti ja tämän maitoa juova lapsi. Kaiken yllä on Jumalan silmä. Siitä lähtevät kuusi sädeviivaa on sanaleikki, sillä viittaamaan joulukuuseen.

Madonreiät aikajakumossa

–Peuralauman katsominen niityllä on kuin madonreikä ajassa, Rauhala selittää silmät tuikkien – siinä pysähtyy aika ja mieli. Tunnen olevani oikealla paikalla, koskemattomassa luonnossa, joka on pysynyt samankaltaisena vuosisatoja. Oma identiteetti sulaa suurempaan tietoisuuteen.

Rauhalan mukaan myös taiteella voi vaikuttaa ajantajun kokemukseen.

–Ajantaju on suhteellista, esimerkiksi vuosi lapsena tuntui pidemmältä ajalta kuin vuosi nykyään. Taiteessa voi käyttää esteettisiä keinoja ajantajun nopeuttamiseen tai hidastamiseen. Puhun myös nopeista ja hitaista väreistä. Joulukorttiin olen valinnut hitaita värejä, koska joulu on rauhoittumisen aikaa, Rauhala kertoo.

Rauhala yhdistää luonnon orgaanisiin muotoihin ihmisten tekemien merkkijärjestelmien symboleita.

–Me ymmärrämme ympäröivää todellisuutta kielen kautta. Kielen ja taiteen avulla voidaan tehdä oivalluksia todellisuudesta. Esimerkiksi Einsteinin suuret oivallukset olivat kielellisiä, mutta ne muuttivat täysin ihmisen tavan hahmottaa maailmaa, Rauhala kertoo.

Rauhalan mielestä myös Raamattu on täynnä ihmiskunnan suuria oivalluksia.

–Raamattu kertoo metafysisestä maailmasta, jota ei voida hahmottaa edes kielellä. Tieteen mukaan maailma on jotakuinkin lottopalloarvonnan kaltaista sattumaa. Einstein on kuitenkin sanonut, että Jumala ei heitä noppaa. Uskossani olen siis hyvässä seurassa: seuraan Einsteinia ja vanhempieni esimerkkiä, Rauhala summaa yhteen.

TEKSTI: Hanna Paavilainen

KUVAT: Hanna Paavilainen / Suomen Pipliaseura

Legendojen mukana seimen luo

Kun Jeesus oli syntynyt Juudean Betlehemissä kuningas Herodes Suuren aikana, Jerusalemiin saapui idästä tietäjiä, jotka tulkitsivat ennusmerkkejä.

»Missä on se juutalaisten kuningas, joka on juuri syntynyt?» he kysyivät. »Me näimme idässä hänen tähtensä ja tulimme osoittamaan hänelle kunnioitusta.» Tämän kuullessaan kuningas Herodes järkyttyi, ja koko Jerusalem alkoi kohista. Herodes kutsui koolle kaikki ylipapit ja oppineet ja kysyi heiltä, missä Kristus syntyi.

»Juudean Betlehemissä», he vastasivat.

»Profeetan kirjassa näet sanotaan:

’Sinä, Juudan Betlehem, et suinkaan ole vähäisin heimosi johtajista. Sinusta syntyy hallitsija, joka paimentaa kansaani Israelia.’»

Silloin Herodes kutsui tietäjät salaa luokseen ja kyseli heiltä tarkasti, milloin tähti oli ilmestynyt. Hän lähetti heidät Betlehemiin ja sanoi: »Menkää sinne ja ottakaa perusteellisesti selvää tästä lapsesta. Ilmoittakaa minulle, kun löydätte hänet, niin että minäkin voin tulla osoittamaan hänelle kunnioitustani.» Kuninkaan sanat kuultuaan tietäjät lähtivät matkaan. He huomasivat taivaalla saman tähden, jonka olivat nähneet idässä. Tähti johdatti heitä ja pysähtyi sen paikan ylle, missä lapsi oli. Tähten nähdessään tietäjät olivat riemuissaan. He menivät taloon, näkivät lapsen ja hänen äitinsä Marian ja heittäytyivät maahan osoittaakseen kunnioitustaan. Sitten he avasivat aarrearkkunsaa ja antoivat lapselle lahjaksi kultaa, suitsuketta ja mirhaa, kallista voidetta.

(UT2020, Matt. 2: 1–11)

–Näittekö hänet? kuului Taorin ensimmäinen kysymys.

–Me näimme hänet, lausuivat Gaspar, Melkior ja Baltasar yhteen ääneen.

–Onko hän prinssi, kuningas, keisari upeine seurueineen? halusi Taor vielä tietää.

–Hän on sylilapsi ja syntynyt tallin oljilla härän ja aasin välissä, vastasivat nämä kolme.

Tällä tavoin puhuvat neljä tietäjää **Michel Tournierin** kirjassa Kolmen kuninkaan kumarrus. Tournierin teoksen avainhenkilö on neljäs kulki- ja, Mangaloren prinssi Taor. Hän ei ennätä seimen äärelle, vaan elämä kuljettaa makealle person miehen kuin kohtalon pilkkana vuosien ajaksi suolakaivoksille vankeuteen. Lopulta Taor saa kärsittyä tuomionsa loppuun, ja hän jatkaa etsintää. Viimeisillä voimillaan Taor astuu eräaseen jerusalemilaiseen huoneistoon, vain huomataksaan pöydällä viinipikarit ja murusia leivästä – äskettäin päättyneen pääsiäisaterian. Ikuinen myöhästyjä käy ensimmäisenä ehtoollispöytään.

Legenda neljänestä tietäjästä on vanha. Tournier kertoo tarinan syvemmin ja kuvaa Idän tietäjät inhimillisesti. Jokainen saa äänensä kuuluviin. Jokainen heistä lähtee omista syistään matkaan, ja niin ikään jokainen heistä kokee vastasyntyneen omalla tavallaan.

Gaspar on musta kuningas, joka on rakastunut onnettomasti. Baltasar iäkäs kuningas, joka menettää taideartaansa. Melkior puolestaan on vielä nuorukainen. Tournier nojaa kristilliseen perimätietoon tietäjistä ja heidän nimistään. Muillakin nimin heitä on kutsuttu. Lahjat, kulta, suitsuke ja mirha-voide, ovat auttaneet päättämään tietäjien lukumäärän kolmeksi. Itämaan tietäjät ovat osassa traditiota muuntuneet suorastaan kuninkaiksi, mutta alkutekstille uskollisemmin he ovat oman aikansa oppineita, viisaita.

Raamatussa tietäjät mainitaan ainoastaan Matteuksen kirjoittamassa Jeesuksen syntymäkertomuksessa. Tällainen lyhyt viittaus on jättänyt tilaa tulkinnoille. Seimen ääressä kumartaneet tietäjät ovat saaneet ympärilleen vuosisataisten legendojen tarjoamat kasvun mahdollisuudet.

Ensimmäisten vuosikymmenten ja vuosisatojen mittaan aidot muistikuvat ja Jeesuksen kohdanneet henkilöt vähenivät varhaisten kristittyjen joukossa. Heidän keskuudessaan olennaista oli oikeastaan Jeesuksen ylösnousemus ja sen merkitys tuoda taivasten valtakunta lähelle. Painopisteessä olivat pääsiäisen tapahtumat. Uudet kristittyjen sukupolvet tahtoivat tietää ja kuulla enemmän Jeesuksen elämänvaiheista, hänen syntymästään ja lapsuudestaan. Epätavallisella henkilöllä täytyi olla epätavallinen tarina alusta pitäen. Näin ajan mittaan aukkoinen tarina täydentyi kauniimmaksi ja täyteläisemmäksi. Vanhan testamentin lupauksen sanat nivoutuivat osaksi kerrontaa ja ennakoivat tulevasta. Tämä oli kristityille osoitus siitä, että Jeesuksen syntymässä ja elämässä täyttyivät odotukset. Hänessä tapahtui se, mitä profeetat olivat sanoneet.

Jouluevankeliumi Luukkaan mukaan, joka luetaan joulukirkossa, ja tässä tekstissä tutkittu Matteuksen evankeliumi, ovat molemmat kuorutettu alaviittein Vanhan testamentin eri kohdista. Ne perustelevat ja selittävät tarinan, ehkä määrittävät sitä omalla tavallaan. Jeesuksen syntymä on ollut historiallinen tapahtuma, mutta sen yksityiskohdat ovat kristillisen ymmärryksen ja tulkintaperinteen kautta kehkeytyneitä. Tämä ei vähennä joulun sanoman merkitystä eikä voimallisuutta, mutta auttaa lukijaa ymmärtämään kertomusta, saamaan siitä vahvistusta ja inspiraatiotakin.

Koskettavalla tavalla Tournier on sanoittanut joulun perimmäisen sanoman, josta jouluevankeliumi kertoi aikanaan ja edelleen tänä jouluna kertoo:

Täytyy kulkea. Mennä katsomaan. Avata silmänsä ja sydämensä tuntemattomille totuuksille, terästä kuulonsa oudoille sanoille. He kulkevat, aavistavat hiljaa riemuiten, että uusi aikakausi saattaa avautua heidän askeltensa eteen.

Itämaan tietäjät saivat nähdä vastasyntyneessä lapsessa sen, mitä heidän sydämensä syvimmin kaipasi.

Uskallan joulun aikaan nojautua samaan toiveeseen, että joulun sanoma lämmittäisi sydäntäni ja joulun lämpö hehkuisi minussa.

TEKSTI: Eeva Koskimäki, *joulun tarinasta innostuva pastori, joka liikuttuu Samu Sirkan joulutervehdyksen aasinsa lainaavasta pienestä pojasta.*

Lukuvinkkejä aiheesta:

Michel Tournier: Kolmen kuninkaan kumarrus (1980), suomentanut Annikki Suni

Lewis Wallace: Ben Hur (alkuteos 1880), useita suomennoksia

Henry Van Dyke: Legenda neljänestä tietäjästä (alkuteos 1896), suomentanut Alice Martin

Marcus J. Borg & John Dominic Crossan: The First Christmas: What the Gospels Really Teach About Jesus's Birth (2007)

Kolme Mariaa

Jeesuksen äiti Maria on yksi joulun keskeisimmistä ihmisistä.
Seurakunnassamme on töissä kolme Mariaa.

Lastenohjaaja Maria Launiemi välittää joulun ilosanomaa

Kaksi vuotta Nokian seurakunnassa työskennellyt Maria kertoo, että parasta työssä ovat ihanat perheet sekä kivat työkaverit.

–Joulun ilosanoma on merkityksellinen! Tottakai se näkyy ja kuuluu myös varhaiskasvatuksessa. Joulun odotus on läsnä keskusteluissa, hartauksissa, lauluissa ja leikeissä. Haluamme välittää joulun rauhaa ja tunnelmaa koteihin.

Omasta jouluvietostaan Maria kertoo näin:

–Perheeni joulunvietto tapahtuu suurilta osin ruokapöydän ympärillä, näin oli jo lapsuudenkodissani. Parhaimmat joulumuistonikin liittyvät ruokaan ja yhteisiin hetkiin sen äärellä. Aattona pöytä on katettu kauniisti ja kynttilät palavat, mutta mieluisin ruokahetkeni on joulupäivän ”jämälounas”, jolloin ruuat on nostettu säilytysrasioistaan otettavaksi. Ihanan helppoa ja vaivatonta.

Lääkkeeksi vuoden pimeimmästä ajasta selviämiseen Maria tarjoaa kynttilän valoa, lämpimän viltin ja joulun odotuksen tunnelman.

Maria Wallinin joulun kruunaa joulumusiikki

Maria aloitti suntion ammattiopinnot tammikuussa ja tuli työssäoppiin Nokialle. Hän yllättyi, miten laaja suntion työnkuva on.

–Olen saanut oppia kaikkea hautustoimesta kulttuuriperintöön ja paloturvallisuudesta kirkon ympäristöohjelmaan. Työkokemus on ollut todella antoisa. Seuraavaksi menen Pöytyän seurakuntaan vuorotteluvapaan sijaiseksi.

Marian mielestä parasta työssä on ihmisten kohtaaminen ja palveleminen, työn hengellisyys ja merkityksellisyys sekä maailman parhaat työkaverit.

Musikaalinen Maria rakastaa perinteitä ja hänellä on kaksi rakainta joululaulua.

–Aito joulukuusi kynttilävaloilla ja tähdellä on joulun ykköskoriste. Kirkkoon voisi lisäksi luoda tunnelmaa kauniilla led-valosarjoilla.

–Äiti lauloi mulle pienenä näitä joululauluja. Ensimmäinen on Jouluihme. Toisen, Joulun odotuksessa, sanoin haluan toivottaa rauhallista ja siunattua joulua: ”Lapset muistaa, äiti kertoi, taivaan kirkko on täynnä kultaa kirkkahinta, täynnä ääntä ihaninta, suuri, loputon.”

Maria Poso nauttii joulukerkuista niin töissä kuin kotonakin

Palveluvastaava Maria aloitti työt Nokian seurakunnassa kesäkuun 19. päivä, mikä on sattumoisin myös hänen syntymäpäivänsä!

–Tämä rooli on avannut paljon uusia ovia itseni kehittämiseksi sekä esimerkiksi verkostoitumiselle.

Maria saa työskennellä monissa erilaisissa työryhmissä, tehdä yhteistyötä eri työalojen kanssa, suunnitella ja kehittää.

–Nautin itseni haastamisesta ja sitä olen saanut tässä työssä toteuttaa. Urhattu on työpaikkana mielettömän kaunis, luonnonrauha on läsnä päivittäin.

Toimintakeskuksessa valmistaudutaan joulun viettoon suunnittelemalla tilaisuuksien ruokatarjoiluja ja kattauksia tutustumalla uusiin trendeihin. Remontin puitteissa koristellaan tiloja tunnelmallisiksi.

–Joululaatikot, rosolli ja kalkkuna ovat perheemme perinteisiä jouluruokia. Riisipuuro kanelisokerilla kuuluu joulunajan aamuihin, nam!, kertoo Maria, eikä osaa valita yhtä suosikkia.

Kirkkovaltuutettu Pia Laaksonen rakastaa joulua

Pia Laaksonen kuvailee itseään yhteiskunnallisesti aktiiviseksi viisikymppiseksi naiseksi. Hän harrastaa luontoliikuntaa, valokuvaa, kuuntelee meditatiivista musiikkia, tekee kuvataidetta sekä kirjoittaa. Pian saa iloiseksi sydäimestä lähtevä empaattisuus.

Vuodesta 2018 alkaen yrittäjänä toiminut Laaksonen oli aiemmin Nokian seurakunnan diakoniatyöntekijä. Nyt hän on ensimmäisen kauden kirkkovaltuutettu ja ehdolla kirkolliskokouksen maallikkoedustajaksi.

Luottamustehtäväänsä Pia linjaa näin:

–Luottamustehtävä seurakunnassa antaa mielestäni mahdollisuuden vaikuttaa näkymättömästä näkyvään. Arvokas kohtaamistyö, mitä viranhaltijat ja vapaaehtoiset toteuttavat, tarvitsee taloudellista resurssia. Yrittäjänä ymmärrän, että kaikesta toiminnasta aiheutuu kuluja. Seurakuntatyö ei ole yritys, vaikka samat lainalaisuudet siinä ovat läsnä. Tehtävissä on nähtävä ihmisten läsnäolon välttämättömyys. Kirkkorakennukset eivät yksinään palvele, auta tai sielunhoida ketään.

Pia kertoo olevansa jouluihminen. Hänestä tuntuu hyvältä, kun joulun katkaisee pimeän kaamoksen.

–Joulu on minulle hyvin tunteellista aikaa. Jouluna olen tullut äidiksi, olen valmistunut kutsumussammattiini ja sekä avioidun että myös eronin joulun aikaan. Lapsuuden perheeni Itä-Suomessa panosti jouluun ruoan, koristelun ja tunnelman vuoksi. Itsekin tunnelmoin mielelläni ja poltan oikeaa kynttilää. Nautin lahjojen antamisesta ja yhteisestä rennosti olemisesta.

–Omien lasten ollessa pieniä korostin lapsuuden kodin henkeä traditioilla lisäten mukaan seimiasetelman ja jouluevankeiliumin. Nuorena kristittyinä muistan, miten boikotoin kaikkea pukkeihin ja tonttuihin liittyvää. Nyt olen iloisesti yhdistelijä ja menen luovuus ja rentous edellä myös jouluna.

Tunnelman saa asenteella: hyvä tahto itseään ja koko maailmaa kohtaan.

Kauneimmat joululaulut tavalla tai toisella sekä kynttilän vieminen hautausmaalle aattona kuuluvat Pian jouluihin.

–Joululauluissa kuulen enkelten laulavan mukana ja koen pääseväni osaksi suurempaa kuoroa. Varpunen jouluaamuna saa minut aina herkistymään.

–Haluan kunnioittaa joulun perinteitä sieluuni istutaneita edellisiä sukupolvia sytyttämällä heille valon pimeään.

Tänä jouluna Pia toivoo saavansa viettää rauhallisen ja lähes yksinäisen joulun. Valoja, koristeita, vaatimattomuutta, joku yllätys ja hiljaisuutta, hän listaa toiveitaan.

Unelmien joulu olisi kuitenkin erilainen.

–Aito perinteinen maalaistalon joulu, jossa noudatetaan selkeää ja aikataulutettua protokollaa saunomisen, syömisen, juhlimisen ja yhdessäolon tavoin. Yhdessä tekemistä ja yksinäisyyteen vetäytymisen mahdollisuutta tasapuolisesti. Täydellisen epätäydellistä ja yhteisöllisyyttä korostavaa individualismia, kertoo Pia.

Adventin ja joulun lähestyessä Pia toivottaa valoa, iloa ja hauskaa elämää kanssakulkijoille.

–Elämä on suurenmoinen sama matka meillä kaikilla kehdestä hautaan. Erilaista on se, mitä noiden kahden väliin jää. Pidetään huolta toisistamme niin jouluna kuin muulloinkin. Muistetaan myös eläimiä jouluna, laitetaan linnuille lyhde. Kannetaan vastuuta omalla paikallamme yhteisössä erilaisina yksilöinä ja seurakuntalaisina.

Lapsenuskoa ja erikokoisia ihmeitä jouluaiheisissa lastenkirjoissa

Joulu on lasten ja lastenmielisten juhla, todeksi tullut satu, jonka odotus kihelmöi vatsanpohjassa. Mihinkään muuhun vuotuiseseen juhlaan ei liity yhtä paljon mielikuvitukseen ja tunteisiin vetoavia yksityiskohtia. Niinpä ei ole ihme, että jouluaiheisia lastenkirjojaakin ilmestyy paljon.

Joulusta on tullut vuosi vuodelta kaupallisempi kirkollinen juhlapyhä. Silti jouluaiheisissa lastenkirjoissa esiintyy yhä joululahjatoiveissaan vaatimattomia ja vähään tyytyväisiä lapsisankareita.

Suomessa on tänä vuonna entistä enemmän lapsiperheitä, joilla ei ole mahdollisuutta viettää yltäkyläistä joulua. Nykylastenkirjoissa vähävaraisuuden kuvaukset ovat kuitenkin harvinaisia.

Lapseni ovat jo varttuneet aikuisiksi, mutta edelleen viritän omaa joulumieltäni kahden lastenkirjan avulla. **Astrid Lindgrenin** *Vaahteramäen Eemeli* ilmestyi Ruotsissa 60 vuotta sitten ja se suomennettiin 50 vuotta sitten. Tapaninpäivään ajoittuvassa luvussa Eemeli kutsuu Aatu-rengin kanssa vaivaistalon vanhuksat Kissankulmaan nauttimaan yltäkyläistä jouluaateriaa: juhlapöytään katetaan ”palttua, silvamakkaroita, syltystä, maksapasteijaa, paistinmakkaroita, lihapullia, vasikankyljyksiä, kylkipaistia, ryynimakkaroita, perunamakkaroita, sillisalaattia, suolalihaa, suolattua häränkieltä, silppumakkaroita, joulukinkkua, joulujuustoa, limppuleipää, siirappileipää, ruisleipää, katajanmarjajuomaa, maitoa, riisiryynipuuroa, juustokakkua, luumuja, omenakakkua, kuohukermaa, mansikkahilloa ja inkivääripäärynöitä”.

(*Vaahteramäen Eemeli*, WSOY 1973, suom. **Aila Meriluoto**).

Eemelin pikkusisko lida on hieman huolissaan, kun ruoka-aitta kumisee kestien jälkeen tyhjiyttään, ja seuraavana päivänä saapuvat jouluvieraat jäävät ilman äidin herkkuja. Eemeli kuittaa asian rauhallisesti sanomalla, että sukulaiset ovat jo tarpeeksi paksuja ja on parempi, että ruoka mene niille, jotka sitä oikeasti tarvitsevat.

Joulusatujen perinne juontaa erityisesti 1800-luvun lopulla ja 1900-luvun alussa suosittuihin lastenlehtiin. Joulunumerot olivat myös visuaalisesti näyttäviä. Monipuolisen sisällön – runojen, satujen ja tarinoiden – avulla haluttiin helpottaa joulun odottamista. Vanhojen joulusatujen aate- ja arvomaailmassa vastakkain asetettiin usein aineellisesti köyhän, mutta henkisesti rikkaan sekä vauraan, mutta elämänarvoiltaan silti vajavaisen ihmisen joulunvietto. Hyvyys ja hurskaus pelastivat köyhien joulunvieton ja rikkaat saivat aidon joulumielen auttamalla vähäosaisia.

Lastenkirjailijoista erityisesti **Zacharias Topelius** ja **Anni Swan** loivat monissa alun perin lasten joululehtiin kirjoittamissaan saduissa ääriä viivoja suomalaiselle ihannejoululle. Yksi Topeliuksen tunnetuimmista joulusaduista on *Peikkojen joulu*. Sisarukset Fredrik ja Lotta äkäilevät Joulupukille, sillä tämä jakanut osan heidän joululahjoistaan köyhille lapsille. Sadun taika sysää lapset peikkojen karuun joulunviettoon.

Anni Swanin satu *Joulutähti* kertoo Kaarlo-pojasta, joka lähtee etsimään joulutähteä ja päättyy sen johdattamana köyhän miehen mökille. Hyväsydäminen Kaarlo haluaa tarjota vanhukselle aidon joulutunnelman ja kutsuu hänet kotiinsa jouluvieraaksi.

Toinen suosikkini on **Pirkko Vainion** kuvakirja *Joulukertomus* (Lasten Keskus 1995). Se on moderni joulukertomus, jonka taustalta tunnistaa Topeliuksen lapsi-ihanteen ja vähävaraisten auttamisen eetoksen. Marja-tyttö näkee joulukadun vilinästä resuisen kulkurin. Hän miettii, millainen joulu kodittomalla kulkurilla mahtaa olla. Äidillä ei ole kiireisten jouluvalmisteluiden takia aikaa kuunnella Marjan mietteitä, mutta mummo on alttiimpi tytön mielenliikahduksille. Jouluaaton aamuna Marja päättää viedä kodittomalle kulkurille leipomiaan enkelinmuotoisia pipareita.

Vainion joulukertomus on kuvaus lapsenuskosta ja auttamisen halusta. Aattoiltana Marjan joulupaketista löytyy mummon vanha enkelisoittorasia. Mummo on kertonut, että enkelit saavat siipensä, kun ihmiset tekevät toisilleen hyvää. Niinpä soittorasian enkelikin on jouluyön ihmeenä saanut uudet, eheät siivet.

Pari vuotta sitten ilmestynyt **Tomi Kontion** ja **Elina Warstan** kuvakirja *Koira nimeltään Kissa ja joulun ihme* (Teos 2021) toisintaa lempeästi vanhojen joulusatujen teemoja. Koditon ja elämän kolhima vanha mies, Näätä, asuu ystäviensä kissan ja koiran kanssa hylättyssä kontissa. Aattoiltana kolmikko lähtee ihastelemaan valaistua joulukatua. Kaupunki on autio, sillä kaikki ovat kokoontuneet koteihinsa viettämään joulua yhdessä. Kissa nimeltään Koira muistuttaa ystäviään siitä, että edellisenä jouluna kaikki kolme olivat vielä kodittomia.

”Me olemme etuoikeutettuja, kun meillä on toisemme”, Koira sanoo, ”Köyhiä, mutta rikkaita”.

Tänä vuonna on ilmestynyt poikkeuksellisen paljon joulukalenterin tapaan joulun odotusta helpottavia kotimaisia lastenkirjoja, joissa on 24 lukua. **Sirpa Siironen-Hännisen** ja kuvittaja **Anita Polkutien** *Sormenpäissä joulu* (Kustannus-Mäkelä 2023) virittää koko perhettä vastaanottamaan joulun sanomaa kaikessa rauhassa. Kirjan runotarinat on nimittäin tarkoitettu lempeän kosketuksen kautta välitettäväksi.

Lotta-Sofia Saahkon ja **Christel Rönnsin** *Lotta ja pappa* -sarjan kuvakirja *Joulun taika* (Tammi 2023) ha-vainnollistaa kahden eri sukupolven, lapsenlapsen ja

LOTTA-SOFIA SAAHKON *Lotta ja Pappa* -sarjan kuvakirjassa *Joulun taika* mietitään, mikä joulussa on tärkeintä. Christel Rönnsin kuvitus tuo kauniisti esiin lapsenlapsen ja isovanhemman välisen tunnesiteen.

isöisän, erilaista suhdetta jouluun. Kirjan alussa Lotta laatii kirjettä joulupukille. Pappa epäilee, että Joulupukki ei jaksa edes kantaa niin paljon lahjoja säkissään, mutta Lotta luottaa joulun taikaan. Pappa ryhtyy muistelemaan oman, sota-aikaan ajoittuvan lapsuutensa parasta joulua. Perheen joulunodotusta varjosti kuitenkin se, että isästä ei ole kuulunut rintamalta pitkään aikaan mitään. Pappa pääsee esittämään joulukuvaelmassa enkeliä. Vasta esityksen lopussa hän huomaa, että äidin viereen on ilmestynyt rintamalta kotilomalle saapunut isä! Isä olikin koko perheen suurin ja kallein lahja sinä jouluna.

TEKSTI JA KUVAT: Päivi Heikkilä-Halttunen
Kirjoittaja on lastenkirjallisuuden tutkija, kriitikko ja tietokirjailija Tampereelta

Pakarin Tupa.

Väentuvan GodlyPlay-raamattuhuone.

Ensimmäinen joulu Väentuvassa

Nokialta löytyy miljö, joita Suomessa on jäljellä enää muutama. Nokian kirkko, kanttorila ja Maatialan pappila piharakennuksineen on harvinaisuus harvinaisten joukossa. Ei ole seurakunnan tiedossa toista paikkaa, jossa kirkon ja pappilan yhteydessä olisi kanttorila sekä käytössä olevat piharakennukset.

Maatialan pappilan piharakennukset, Pakari ja Väentupa, olivat pitkään varastoina, kunnes ne kunnostettiin ja otettiin toiminnalliseen käyttöön syksyllä 2023. Pakarissa on kaksi kokoontumistilaa, Tupa ja Sali. Väentupa on pääasiallisesti varhaiskasvatuksen käytössä. Väentuvan toinen huone on sisustettu kerhotoimintaa ajatellen. Toinen on GodlyPlay-raamattuhuone.

Niin kuin seurakunnassa muutenkin, myös varhaiskasvatuksessa valmistaudutaan joulun viettoon. Ensimmäistä jouluaan viettävä remontoitu Väentupa saa adventin tullessa ajankohtaisen ilmeen, kun tila koristellaan jouluseksi.

Valo-lehden kansikuvaksi haluttiin nostaa kuva Väentuvasta. Varhaiskasvatuksen ja perhetyön koordinaattori **Maarit Saarinen** ja tiedottaja **Anu Heiskanen** alkoivat ideoida kuvaa, jossa olisi mukana seimiasetelma. Valomieheksi mukaan liittyi erityisnuorisotyön ohjaaja **Tapio Salomäki**. Syntyi kyllä kuva Väentuvan ikkunalle asetellusta seimestä, mutta kansikuvaksi valikoitui herkkä kuva Kristus-vauvaa odottavasta Mariasta hyvin suomalaisessa alkutalven konstailematomassa, arkisessa maisemassa.

TEKSTI: Anu Heiskanen **KUVAT:** Maarit Saarinen, Tapio Salomäki, Anu Heiskanen

Joulun kasvot

Nokian kirkossa on jouluseimi. Seimiasetelman hahmoilla ei ole kasvopiirteitä, meillä jokaisella on lupa nähdä juuri minun oman jouluni hahmot. En voi vaatia, että joku muu näkisi samalla tavalla kuin minä näen, tai että kukaan muu näkisi. Ei kukaan toinen näe enemmän oikein kuin sinä näet. Jumala kohdataan aina itse, kukaan ei voi tehdä sitä sinun puolestasi.

Kun minä katson Mariaa, näen kasvoilla samaa kuin jokaisen pienen lapsen vanhemman kasvoilla. Avuttomuus ja huoli – miten lapseni pärjää, minne hänen tiensä johtaa, onko hän turvassa, onko kaikki hyvin. Ja samalla syvä rakkaus ja hellyys – minun lapseni, rakkaani.

Katson Joosefin kasvoja. Joulukertomuksen suuri sivullinen, isä tai uuserheen isä, joka ottaa omakseen lapsen, joka ei ole hänen. Hämmennyt mies keskellä asioita, joita ei hallitse eikä ymmärrä, mutta joiden kanssa eletään. Minulla on työ tehtävänä, huolehtia rakkaistani, vaikka se ei helppoa olisikaan. Kuinka monen nokialaisen kasvoista näen samaa joulun ajan tilaisuuksissa! En minä oikein tiedä, mitä täällä teen, miten täällä pitäisi olla. Ja kuitenkin olen tässä, kuitenkin uskon omalla tavallani hiljaisessa mielessäni, jonka ajatuksia ei läheisinkään aina voi tuntea.

Paimenetkin saavat kasvot. Näen työtä tekevän ihmisen arkiset kasvot. Mutta pimeän ja arkisen keskellä enkeliin viesti – valo on olemassa, toivo on olemassa, teille on syntynyt Vapahtaja. Ja siksi kasvoilla työn kuorman keskellä ilo siitä, että Jumala tuntee minun arkeni ja lähettää sanomansa juuri sen keskelle.

Ja viimein katson Jeesus-lastaa seimessä. Näen vastasyntyneen kasvot, punoittavat ja ryppyiset, pääkin vähän hassun muotoinen, ja silti niin kauniit, että ne nähdessä on pakko hymyillä. Ehkä näen kasvoilla jo ankaruutta, Jumalan oikeudenmukaisen vaatimuksen,

joka kyseenalaistaa meidän maailmamme menon – itsekkyyden, ahneuden, piittaamattomuuden, suvaitsemattomuuden. Vai näenkö kasvoilla väärinymmäretyn oikeuden puolustajan – veljen, joka myös kärsii maailman epäoikeudenmukaisuudesta ja kutsuu taisteluun paremman maailman puolesta. Vai näenkö kasvoilla rakkauden syvimmän ja todellisimman olemuksen – annan henkeni sinun puolestasi.

Tai ehkä minä lopulta näen ennen kaikkea Jeesuksen, joka katsoo minua ja tuntee minut. Sanotaan, että jo vastasyntynyt tuntee omansa. Tuntee tutun äänen, tunnistaa tuoksun, tunnustaa kai kasvon piirteetkin. En tiedä, mutta sen tiedän, että kun seimen lapsi katsoo minua ja katsoo sinua, hän katsoo tuttua ihmistä, ei vierasta. Tuttua ja rakasta.

TEKSTI ja KUVA: Timo Uotila

Musiikin matkassa kohti joulua

"Tähtönen taivahan, osoita tie. Vie meidät seimen luo, missä se lie. Valaise matkamme, vie perille. Pienen lapsen luo haluamme."

Yksi joulun ajan perinteistä on joululaulujen laulaminen ja kuunteleminen. Se on monelle olennainen osa jouluvalmisteluja, adventtia ja itse joulun viettoa.

Joululaulut luovat joulun henkeä. Ne herättävät nostalgisia muistoja ja liittävät kuulijansa perinteisiin ja muihin ihmisiin. Joululaulut voivat tarjota lohdutusta ja iloa – erityisesti niille, jotka kokevat joulun aikana yksinäisyyttä tai vaikeuksia.

Joululaulujen alku

"Tähtönen eihän nyt levätä saa. Jyrkkiä polkuja käy johtamaan. Vie meidät lampaitten, aasinkin luo. Näytä jo missä on lapsonen tuo."

Alun perin joululaulut olivat vain uskonnollisia lauluja, jotka kertoivat Jeesuksen syntymästä ja joulun sanomasta. *Stille Nacht, Heilige Nacht* (Jouluyö, juhlayö) on maailman tunnetuimmaksi arvioitu joulunajan laulu. Se esitettiin ensimmäisen kerran Pyhän Nikolauksen kirkossa Oberndorfissa 24.12.1818 keskiyön messussa.

1800-luvun loppupuolella joululaulut saivat laajempaa suosiota, kun niitä alettiin esittää julkisesti ja julkaista nuotteina. Useat tunnetuimmista joululauluista, kuten *Jingle Bells* (Kulkuset) ja *O Holy Night* (Oi, jouluyö) kirjoitettiin silloin. Monet laulut sekoitivat uskonnollisia ja maallisia teemoja, mikä lisäsi joululaulujen monimuotoisuutta ja suosiota.

Suomen Lähetysseuran Kauneimmat Joululaulut kaikuivat maailman lasten puolesta

"Tähtönen taivahan, nyt seisahdut. Silmämme näkemään avautunut. Suurinta ihmettä maailmassa. Seimellä olemme katsomassa."

Kauneimmat Joululaulut -tilaisuudet täyttävät Suomen kirkot vuosi toisensa jälkeen. Nokian tilaisuuksista kerrotaan tässä lehdessä sivulla 5.

Kauneimmat Joululaulut kerää tänä vuonna varoja parantamaan kehitysmaiden kaikkein heikoimmasa asemassa olevien lapsien koulutusta, terveydenhoitoa ja turvaa – erityisesti tyttöjen, vammaisten ja syrjittyihin vähemmistöihin kuuluvien lasten asemaa.

Jouluradion teemana on "Tunne joului"

"Tallissa pienessä salaisuus on. Suojassa olkien ja kapalon. Tähtönen taivahan perille vei. Kiitämme sinua, kun tämän teit."

Jouluradion pääkanavan musiikkikattaus on laajempi ja monipuolisempi kuin aiemmin. Netissä soivat lisäksi Kauneimmat Joululaulut, Klassinen joului, Happy Holidays, Lasten jouluradio, Rouheia joului, Popjoulu sekä Julradion.

–Näinä epävarmoina aikoina haluamme tarjota kanavan, jota kuuntelemalla voi nauttia joulumusiikin rauhoittavasta ja hyvää mieltä tuovasta tunnelmasta, sanoo vastaava tuottaja **Katri Ketola**.

Sitaatit ovat Beetlehemin tähti -laulun sanat, san. **Alfred Zoller**, suom. **Juhani Forsberg**. Laulu on yksi kirjoittajan lempijoululauluista.

TEKSTI: Anu Heiskanen

